

CARACTERISTICA ȘI MODELUL CRIMINALISTIC AL ACCIDENTELOR RUTIERE

Mihail GHEORGHÎĂ,
profesor universitar, doctor habilitat în drept

SUMMARY

Nowadays the survival of the person depends not only on the natural, but also on artificial hazards, among which traffic accidents (on road, air, railway, sea and river transport). They always cause disabilities or human casualties, material damage and pollution of the environment.

Investigarea criminalistică a accidentelor rutiere, ca și a multor altor infracțiuni, reprezintă o vastă activitate efectuată prin metoda retrospectivă, adică după ce aceste evenimente s-au produs instantaneu. Metoda dată este o tehnologie procesuală și tactică constituită pe baza acumulării datelor obținute în urma diverselor acțiuni de urmărire penală și, în primul rând, în rezultatul cercetării locului faptei. De rând cu aceste date, la stabilirea adevărului în cazul accidentelor rutiere au o mare importanță depozițiile martorilor, pătimitilor, bănușilor; rezultatele constatrilor tehnico-științifice, experimentelor, reconstituirii faptei; concluziile experților etc. Este bine știut că fiecare infracțiune se reflectă în realitatea obiectivă printr-o serie de urme materiale și ideale, însușiri și intermediari. Anume acestea individualizează fiecare eveniment produs [1].

Metodologic, investigarea accidentului totdeauna se desfășoară de la urmele, consecințele infracțiunii spre stabilirea circumstanțelor și a mediului derulării evenimentului concret, spre stabilirea faptuitorului, a acțiunilor acestuia și consecințelor parvenite.

Studierea și generalizarea practicii de cercetare și descope-

rare eficientă a infracțiunilor le-au permis reprezentanților științei criminalistice să determine legăturile concrete de apariție și evoluare a unor categorii de infracțiuni. Aceste legături au fost determinate de unii oameni de știință drept caracteristica criminalistică a infracțiunii concrete și caracteristica criminalistică a unor tipuri de infracțiuni (N. Selivanov, N. Iablokov, I. Pantelev și alții) [2]. Susținând apariția în știință, în anii '80 ai secolului trecut, a noțiunii de *caracteristică criminalistică*, nu putem fi de acord cu opinia multor stimașilor colegi că această noțiune se referă atât la sistemul de date despre indiciile criminalistice ale infracțiunii concrete, cât și la sistemul de date (informații) criminalistice ale categoriilor, tipurilor de infracțiuni. Mai mult ca atât, există și o altă opinie în literatura de specialitate referitor la noțiunea dată, precum că ea se referă și la sistemul de informații despre indiciile infracțiunilor în general (I. Klîkov, G. Gustov ș.a.) [2].

O astfel de tratare, după opinia noastră, nu poate fi acceptată, fiindcă prin aceeași noțiune se conturează diferite niveluri de studiere, investigație a datelor, indiciilor infracțiunilor, se extinde involuntar rolul și conținutul caracteristi-

cii criminalistice. Se admite interpretarea greșită a însușii termenului „caracteristică”, acesta căpătând un caracter universal și nedeslușit. Asemenea viziune neadecvată se explică, credem, prin diversitatea încărcăturii conceptuale a noțiunii menționate. În asemenea condiții, noua categorie științifică se implementează cu greu în criminalistică, în pofida faptului că majoritatea savanșilor deja de mai mult de douăzeci de ani au acceptat introducerea ei ca o categorie științifică. Caracteristica criminalistică, în modul prezentat la diferite niveluri, nu-și poate exercita pe deplin rolul metodic, informativ și cognitiv. Acest lucru a fost recunoscut de unii criminaliști (I. Pantelev, N. Selivanov ș.a.).

Orice fenomen, proces, eveniment sau obiect are, după cum știm, denumirea și definiția sa. Acestea pot prezenta, explica numai un fenomen, eveniment, proces, obiect sau altul, dar nu mai multe și diverse. Termenul, noțiunea corespunzătoare poate să indice monosemantic esența numai a unui fenomen, proces, obiect. Și fiecare fenomen, eveniment, obiect, indiscutabil, are denumirea sa.

La formularea caracteristicii criminalistice a infracțiunii regula indicată nu s-a respectat, ceea ce a

dus la divergențe în opiniile unor savanți în domeniul criminalisticii. Existența acestor divergențe vine, după părerea noastră, de la interpretarea eronată a noii categorii de „caracteristică criminalistică”.

Analizând termenul „caracteristică”, am stabilit că în toate dicționarele el este definit ca „descriere” a calităților, indiciilor, însușirilor caracteristice unei persoane sau unui obiect, proces, fenomen, eveniment.

Din punct de vedere criminalistic, poate fi caracterizat, descris numai ceea ce s-a constatat real, ce s-a stabilit în urma unei sau altei activități procesuale și tactice, și nu ceea ce am dori să constatăm, descoperim. Deci, noțiunea de „caracteristică criminalistică” poate fi aplicată numai la stabilirea infracțiunii concrete, consumate, săvârșite, și nu la acelea ce pot fi săvârșite, la anumite categorii, tipuri de infracțiuni, după cum pledează unii reprezentanți ai criminalisticii [3].

Caracteristica criminalistică este o noțiune (categorie) relativ nouă în teoria și practica criminalisticii, o noțiune dinamică, care reflectă urmele, însușirile infracțiunii concrete, descrise de ofițerul de urmărire penală în materialele cauzei cercetate, acele elemente care conturează fenomenul infracțional sau unele aspecte ale lui luate aparte la o anumită etapă de investigare. Această categorie însumează și reflectă diverse stări calitative și cantitative ale infracțiunii, sub aspect de urme și probe (în sensul larg al cuvântului), fixate fie în scris, fie oral de către ofițerul de urmărire penală sau procurorul care instrumentează cauza respectivă.

Este necesar de menționat că apariția caracteristicii criminalistice drept categorie, noțiune de sine stătătoare în știința criminalistică a constituit o realizare importantă a gândirii științifice a savanților-criminaliști. Aceasta fiind, totodată, după cum a menționat cunoscutul criminalist R. Belkin, un rezultat al dezvoltării complexului de noțiuni ale științei [5], ce reflectă atitudinea calitativ nouă față de problemele metodicii investigării infracțiunilor. În legătură cu aceasta, alt bine cunoscut savant rus, I. Panteleev, menționează, pe bună dreptate, că o legitate a dezvoltării noțiunilor, termenilor criminalistici este extinderea permanentă a ariei de termeni și definiții în corespundere cu dezvoltarea științei [6].

Investigarea infracțiunilor, după cum cunoaștem, reprezintă un proces de constatare a faptelor din trecut. Acest proces decurge întotdeauna în deplină corespundere cu legitățile generale ale teoriei cunoașterii. Totodată, în acest scop sînt utilizate metode și procedee speciale, proprii criminalisticii. Însăși infracțiunea ca eveniment ce a avut loc în trecut, firește, nu poate fi concepută de ofițerul de urmărire penală, de procuror numai prin intermediul „contemplării vii”, adică numai cu ajutorul organelor senzitive. Cunoașterea în aceste cazuri înglobează unitatea senzitivă și cea logică. Ofițerul de urmărire penală, procurorul percepe și fixează totdeauna urmele și consecințele infracțiunii (delictului) care s-au păstrat pînă în timpul cercetării; reconstituind după ele evenimentul teoretic, creează modelul infracțiunii comise [7].

În baza datelor faptice culese pe cazul concret, ofițerul de urmărire penală, procurorul poate prezenta, formula în orice moment caracteristica criminalistică a infracțiunii, a infractorului sau a altor aspecte ale evenimentului depistat. Acesta este un rezultat practico-științific al descrierii urmelor (în sensul deplin al cuvântului) infracțiunii sau a unor laturi, elemente constitutive ale acesteia, utilizate activ în procesul investigării. Astfel, **prin caracteristica criminalistică a infracțiunii se subînțelege o categorie științifico-practică ce rezidă în descrierea amănunțită și aprecierea urmelor (indiciilor), însușirilor și intermediarilor descoperite (stabilite) ale infracțiunii concrete la o anumită etapă a investigării.**

Caracteristica criminalistică este o categorie dinamică și are destinația, în primul rînd, să reflecte o imagine deplină și mai obiectivă despre actul ilicit depistat și despre persoanele care l-au comis. În al doilea rînd, în baza informației culese ea permite de a determina direcția investigării în continuare a cazului și, în al treilea rînd, de a înainta versiuni reale de urmărire penală, a puncta și realiza acțiunile procesuale și măsurile operative de investigație, în scopul acumulării și selectării probelor. Aname caracteristica criminalistică a infracțiunii concrete servește scopurilor practice ale investigării, deoarece descrie datele despre mecanismul, participanții și mediul actului ilicit, despre urmele reflectate și obiectele reflectante care interacționează în procesul comiterii infracțiunii, despre alte surse valoroase de informație

criminalistică în vederea soluționării corecte a sarcinilor procedurii penale. Cît privește totalitatea de informații despre indiciile substanțiale și constante ale unei sau altei categorii de infracțiuni, aceste date, după părerea noastră și a altor autori, trebuie incluse în noțiunea de *model criminalistic* al anumitor tipuri de infracțiuni.

Modelul criminalistic al categoriilor de infracțiuni se elaborează pe baza analizei și generalizării multiplelor caracteristici criminologice ale infracțiunilor concrete de același gen. În acest scop, pot fi utilizate de asemenea și informațiile obținute în rezultatul activității operative de investigație. Cunoașterea modelului criminalistic al infracțiunilor orientează ofițerul de urmărire penală, procurorul spre utilizarea posibilităților maxime pentru documentarea eficientă a cazurilor ilicite, spre determinarea probelor în situații tipice, caracteristice pentru etapa inițială a investigării anumitor tipuri de infracțiuni, precum și spre crearea bazei respective pentru organizarea optimă a întregii activități de instrumentare a cauzei.

Ca noțiune generalizată, modelul tipurilor de infracțiuni servește drept mijloc eficient de orientare și cunoaștere în activitatea de urmărire penală și operativă de investigații. La acest nivel infracțiunea se reflectă prin toate legăturile ei formulate nu numai pe baza rezultatelor studierii și generalizării numărului reprezentativ de caracteristici criminologice ori obținute din alte surse, ci și pe calea meditării abstracte (științifice, teoretice). Sarcina modelului criminalistic al oricărei categorii de infracțiuni

este ca datele obținute în urma generalizării și meditării teoretice să fie consemnate într-un sistem de date științifice. Această categorie îndeplinește funcția de interpretare logică a faptelor, evenimentelor, proceselor. Ea se sprijină pe o anumită structură de date științifice despre faptele ilicite de o anumită categorie, gen, tip, pe experiența bogată a organelor speciale și de drept acumulată în cadrul activității de depistare, investigare și descoperire a infracțiunilor respective. De aceea modelul criminalistic a infracțiunilor, elaborat științific în baza materialului reprezentativ, totdeauna servește drept călăuză în investigarea cauzei concrete și stabilirea adevărului.

Prin urmare, putem conchide că **modelul criminalistic al infracțiunilor reprezintă sistemul fundamentat științific de date, legate și condiționate reciproc, despre cele mai tipice urme, însușiri, indici și intermediari ale unui anumit gen, tip de infracțiuni și ale infractorului, care se manifestă în legitățile pregătirii, realizării și tăinuirii actului comis (mecanismului săvîrșirii infracțiunii) și care ne permit să tragem anumite concluzii referitor la căile optime de cercetare și descoperire a faptelor ilicite.**

Utilizarea modelului criminalistic al infracțiunilor în timpul investigării faptelor ilicite oferă posibilitatea de a determina prin ce metodă, procedeu a fost comisă fapta de o anumită categorie; ce fel de urme și unde anume pot exista; prin ce metode și cu ce fel de mijloace pot fi ele depistate, fixate și ridicare; care poate fi cercul bănușilor în cauză, cînd aceștia nu sînt

cunoscuți inițial; care pot fi motivele și condițiile săvîrșirii infracțiunii etc. Așadar, modelul criminalistic al infracțiunilor servește drept călăuză în alegerea variantei optime de investigare a faptelor și asigură derularea mai rapidă și eficientă a activității ofițerului de urmărire penală, procurorului, lucrătorului operativ.

În procesul investigării actului ilicit ofițerul de urmărire penală, procurorul utilizează însă ambele categorii – atît caracteristica criminalistică, cît și modelul criminalistic al infracțiunii. Acestea interacționează pe deplin una cu alta, au o corelație strînsă și se condiționează reciproc, avînd structuri (elemente) similare. Drept categorie generală a delimitării tipurilor de infracțiuni servește modelul criminalistic. Vorbind despre sensul corelației dintre caracteristica criminalistică și modelul criminalistic al infracțiunilor, trebuie să delimităm aici generalul și particularul. Ca general se prezintă modelul criminalistic al unor tipuri de infracțiuni, iar ca particular – caracteristica criminalistică a infracțiunii concrete, și anume la o oarecare etapă de cercetare a ei, atunci cînd acest fenomen este descris oral ori documentar de către ofițerul de urmărire penală, procuror, lucrătorul operativ care efectuează investigarea. În realitate, aceste categorii trebuie concepute ca două categorii de sine stătătoare ce vizează niveluri absolut independente de cunoaștere. Caracteristica criminalistică se formulează, se constituie pe parcursul investigării cauzei prin descrierea amănunțită și aprecierea urmelor (indiciilor), însușirilor

și intermediilor descoperite ale infracțiunii concrete la o anumită etapă a investigării, iar modelul criminalistic, fiind stabilit ca o categorie teoretică a mai multor infracțiuni, servește pentru algoritizarea procesului de cercetare a anumitor tipuri de infracțiuni și pentru determinarea caracteristicii criminalistice a infracțiunii concrete sub toate aspectele. Caracteristica criminalistică, la rândul său, servește pentru constituirea, precizarea și modificarea modelului criminalistic al anumitei categorii de infracțiuni.

În urma analizei practicii de investigare a accidentelor rutiere din Republica Moldova pot fi stabilite următoarele tipuri de accidente:

- coliziunea a două sau mai multe vehicule;
- călcarea pietonului de către vehicul;
- răsturnarea vehiculului;
- tamponarea unui vehicul care staționa;
- deplasarea peste un obstacol;
- călcarea unui biciclist;
- tamponarea căruței trase de animale;
- călcarea unor animale etc.

Cauzele principale ale producerii accidentelor rutiere sînt:

- încălcarea de către conducătorii de vehicule a regulilor de securitate a circulației rutiere și a celor de exploatare a mijloacelor de transport;
- nerespectarea de către pietoni a regulilor de circulație rutieră sau încălcarea de către pasageri a regulilor de comportament în mijloacele de transport;
- starea nesatisfăcătoare a drumurilor;
- încălcarea regulilor de asis-

tență tehnică a vehiculelor și punerea în circulație a mijloacelor de transport cu defecțiuni tehnice;

- conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate, oboseală etc.

Trebuie să avem în vedere că accidentele rutiere se produc de cele mai dese ori în urma coroborării mai multor cauze (de exemplu, coliziunea mijloacelor de transport s-a produs după ce un conducător de vehicul a mărit viteza și a încălcat regulile de depășire, iar altul a încălcat regulile de manevră și de trecere de pe o bandă pe alta).

Cel mai mare număr de accidente rutiere sînt rezultatul încălcării de către conducătorii mijloacelor de transport a regulilor de circulație rutieră, a procedurilor de conducere și de exploatare a mijloacelor de transport (de exemplu, depășirea vitezei de circulație, ieșirea pe contrasens, încălcarea regulilor de traversare a intersecțiilor, a trecerilor la nivel cu calea ferată, perceperea greșită a distanței dintre vehiculele în mișcare, nerespectarea regulilor de depășire, lipsa de experiență, oboseala, starea de ebrietate alcoolică sau de narcotism etc.)

Altă cauză a unui număr mare de accidente rutiere este ignorarea de către pietoni și pasageri a regulilor de circulație rutieră:

- nerespectarea indicatoarelor rutiere;
- încălcarea regulilor de trecere a drumului (peste carosabil);
- ieșirea pe neașteptate pe carosabil de după un vehicul oprit;
- încălcarea regulilor de înbarcare și debarcare;
- sărirea din vehiculul în mișcare ș.a.

Modelul criminalistic al accidentelor rutiere include o totalitate de trăsături generale și particulare, care se condiționează reciproc și care în principiu își găsesc manifestare în următoarele elemente substanțiale:

- a) date despre situația în care s-a produs accidentul;
- b) date despre locul și timpul săvîrșirii accidentului;
- c) date privind mecanismul producerii accidentului;
- d) date despre urmele caracteristice și consecințele accidentului;
- e) date despre victime și pagubele materiale ale accidentului;
- f) date cu privire la particularitățile psihologice și starea conducătorului care a comis accidentul;
- g) date despre condițiile care au servit și circumstanțele ce au contribuit la comiterea infracțiunii.

Elementele indicate ale modelului criminalistic al accidentelor rutiere alcătuiesc structura și conținutul acestei categorii și au legătură directă cu sarcinile care trebuie îndeplinite pe parcursul cercetării oricărui caz și cu mijloacele de soluționare a lor. Astfel, confruntarea procedurilor și metodelor cunoscute de săvîrșire a accidentelor rutiere cu informația inițială în situația concretă îi oferă posibilitate ofițerului de urmărire penală, procurorului să realizeze modelarea logică eficientă a celor făptuite și, ca urmare, să determine caracterul posibil și locul de aflare a tuturor urmelor în cauza supusă investigării.

Modelul criminalistic al accidentelor rutiere este multiaspectual. Însă deoarece infracțiunile din această categorie nu sînt pre-

meditate, în modelul criminalistic lipsesc asemenea elemente cum ar fi obiectul nemijlocit al tentativei infracționale și modalitățile de săvârșire a infracțiunii.

În modelul criminalistic al accidentului rutier ca infracțiune, elementul de bază este anume *mecanismul infracțiunii*, dar nu modul în care ea a fost săvârșită. Prin mecanismul accidentului rutier trebuie să înțelegem totalitatea stărilor și proceselor intermediare care au consecințe asupra obiectelor în forma lor materializată, la fazele de preaccident, accident și postaccident ale evenimentului [8].

La faza de preaccident, în situația rutieră apar factori care afectează echilibrul funcțional și cer de la conducătorul mijlocului de transport să ia măsuri suplimentare pentru asigurarea condițiilor de securitate. Asemenea factori pot fi externi în raport cu situația rutieră (de exemplu, comportamentul pietonilor în apropierea drumului, un început de ploaie sau lapoviță etc.), dar și interni (de exemplu, defecțiuni ale mijlocului de transport, abaterea de la normă a stării psihofiziologice a conducătorului de transport etc.) Apariția unor asemenea factori cere de la conducătorul mijlocului de transport o anumită reacție: reducerea vitezei, emiterea unor semnale de avertizare pentru alți participanți la trafic etc.

La faza situației de accident are loc o lipsă de coordonare, o încălcare a legăturilor funcționale din sistemul circulației rutiere, în urma căreia conducătorul mijlocului de transport pierde parțial sau total capacitatea (sau posibilitatea) de a influența, stopa prin acțiuni-

le sale desfășurarea periculoasă a evenimentului.

În urma comportamentului inadecvat al participanților la trafic, apare o situație de accident necontrolată, în condițiile căreia oamenii implicați în evenimentul respectiv nu mai au posibilitate să schimbe mecanismul desfășurării acestuia. În mecanismul accidentului se pot include factori suplimentari care influențează într-un fel sau altul finalul evenimentului. În unele situații, ei exercită o acțiune pozitivă și, ca urmare, consecințele sînt mai puțin grave. În altele, aceștia au o acțiune negativă asupra fazei finale a evenimentului și, ca urmare, consecințele sînt mult mai grave [9].

Situația de accident poate fi deschisă sau ascunsă pentru participanții la trafic. Cea *deschisă* apare în cazurile în care persoanele implicate în accident au avut posibilitate să observe la timp semnele apariției accidentului, iar descoperirea acestor semne și reacția la ele depinde de factorii subiectivi (de exemplu, conducătorul mijlocului de transport nu a observat la timp semnele accidentului din neatenție). Situația de accident *ascunsă* este determinată de condițiile care nu permit în mod obiectiv persoanelor implicate în accident să cunoască din timp apropierea accidentului. Pentru a descoperi o situație de accident ascunsă, este necesar să se studieze scrupulos dinamica evenimentului, particularitățile de mediu care limitează posibilitățile de descoperire și evaluare a pericolului ce se apropie.

Dacă pornim de la gradul de participare în situația de accident

a persoanelor implicate în acesta, vom constata o situație generală și alta unilaterală.

În momentul apariției *situației generale* de accident, doi sau mai mulți subiecți implicați în circulație se lipsesc concomitent de posibilitatea de a schimba, dirija prin acțiunile proprii desfășurarea periculoasă a evenimentului ce s-a început. Acesta se petrece într-un timp foarte scurt, apărînd, de obicei, instantaneu.

În *situația* de accident *unilaterală* pericolul apare în fond pentru un singur participant la trafic, iar celălalt participant are posibilitate practică să descarce situația și să prevină accidentul.

După accidentul rutier rămîn urme materiale și urme ideale, a căror investigare permite obținerea unor probe suficiente și necesare pentru reconstituirea mecanismului evenimentului și pentru constatarea vinovăției persoanelor concrete de cele întîmplate. *Urmele ideale* constituie realități vizuale ori auditive percepute și înregistrate în memorie de către persoanele implicate în accident (conducători ai mijloacelor de transport, pasageri, pătimiți etc.), de către martori, precum și de către alte persoane (responsabili de întreținerea și exploatarea mijloacelor concrete de transport, conducători, proprietari ai unor organizații, unități de transport etc.).

Pentru fiecare tip de accident rutier sînt specifice anumite *urme materiale*, care se reflectă în modelul criminalistic al acestuia. De exemplu, în cazul în care vehiculul a călcat un pieton, pe carosabil pot fi găsite:

- cadavrul, urme de sânge, bucăți de haine, obiecte care aparțin victimei;

- urmele pneurilor vehiculului, inclusiv urme de frînare;

- cioburi de piese și piese întregi ale vehiculului (cioburi de la barpriz, farururi, becuri etc.);

- diverse substanțe (vopsea desprinsă de pe vehicul, rămășițe de glod, pământ, alte materiale, picături de lubrifianți, lichid de răcire, combustibil).

Deseori rămân urme și pe vehicul. Acestea pot fi, în speță, deteriorări ale caroseriei în formă de adâncituri, faruri, barprizuri sparte, urme de suprapuneri (de pe haina victimei, fire de păr, picături de sânge, rămășițe de creier, bucăți de țesut, de piele etc.). Lipsa unor piese ale mijlocului de transport, cum ar fi bunăoară farul stricat, apărătoarea de noroi ș.a., de asemenea poate demonstra că un anumit vehicul a suportat un accident rutier.

Pe cadavru și pe haina acestuia pot rămâne urme cauzate de contactul cu vehiculul, urme de roți, de pământ, de lubrifianți, suprapuneri de vopsea, cioburi de sticlă etc.

Cel mai mare număr de accidente rutiere au loc în perioada de vară (mai – septembrie), adică în perioada vacanțelor, concediilor, plecărilor la mare, în munți. Zilele de vîrf sînt vinerea și duminica, în special orele de seară. În afară de aceasta, numărul de accidente rutiere crește și în zilele în care condițiile meteorologice îngreunează circulația rutieră, limitează zona de vizibilitate (ploaie torențială, ceață, viscol, polei, ghețuș etc.).

Subiecți ai accidentelor rutiere

sînt: conducătorii mijloacelor de transport, pietonii, bicicliștii, pasagerii, persoanele responsabile de starea tehnică a mijloacelor de transport, precum și persoanele cu funcții de răspundere, responsabile de starea drumurilor, de mijloacele de semnalizare.

Cea mai mare parte a accidentelor rutiere se produc din cauza conducătorilor mijloacelor de transport (conform unor date, de la 60% pînă la 80%). La o treime din ele conducătorii auto au fost în stare de ebrietate. Vîrsta medie a persoanelor vinovate de accident este de pînă la 25 de ani (la această vîrstă conducătorii de transport sînt foarte încrezuți, înclinați spre risc neîntemeiat în condițiile unei experiențe insuficiente) și cea de după 65 de ani (acești conducători de transport acționează cu multă prudență, dar deseori pierd promptitudinea reacției sau pierd în anumită măsură dexteritățile de conducere) [10].

La momentul depistării și constatării accidentului concret, ofițerul de urmărire penală sau procurorul, utilizînd categoria de model criminalistic – noțiune abstract-teoretică, începe a descrie, a investiga cazul, ceea ce înseamnă a elabora caracteristica criminalistică a evenimentului produs. Acest proces de descriere include în ansamblu toate elementele modelului criminalistic al infracțiunii comise și, astfel, prin caracteristicile diferitelor circumstanțe ale evenimentului rutier se formează caracteristica criminalistică a infracțiunii concrete, apoi se materializează și noțiunea de model criminalistic al accidentului rutier.

Referințe bibliografice

1. Gheorghîță Mihail. *Criminalistica*. Manual. Partea I. *Introducere în criminalistică*. Chișinău, 1995, p. 72-81.

2. *Caracteristica criminalistică a infracțiunilor*. În: Culegere de lucrări științifice. Procuratura URSS. Moscova, 1984.

3. *Criminalistica*. Manual sub redacția prof. N. Iablokov. Moscova, 2005, p. 60-73.

4. Averianov T., Belkin R., Koruhov I., Rosinski E. *Criminalistica*. Manual, ed. a 3-a. Moscova, 2007, p. 688-695 ș.a.

5. Despre limba științei criminologice, perfecționarea terminologiei și a aparatului de noțiuni a se vedea: Belkin R.S. *Curs de criminalistică sovietică*. Moscova, 1978, vol. 2, p. 189-232.

6. Pantelev I. *Legitățile dezvoltării noțiunilor criminalisticii*. Moscova, 1985, p. 3.

7. După cum menționează V. Kudreavțev, toate reprezentările despre infracțiuni sînt numai modele. În scopul cunoașterii realității ele pot fi construite în consecutivitate diferită și în mai multe variante (a se vedea: Kudreavțev V. *Legăturile reciproce ale elementelor infracțiunii*. În: Problemele luptei cu criminalitatea. Moscova, 1976, p. 6.

8. *Criminalistica*. Manual. Sub red. prof. N. Iablokov. Moscova, 2005, p. 641.

9. *Criminalistica*. Manual. Sub red. prof. I. Gherasimov și prof. L. Drapkin. Moscova, 1994, p. 481.

10. Julev V., Ghirko S. *Responsabilitatea participanților la trafic*. Moscova, 2007, p. 5-6.